

Den nya sjötrafiklagen.

Trygve Österman

Nyttiga länkar:

Sjötrafiklagen 19.6.2019/782 : [Sjötrafiklag 782/2019 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX ®](#)

Traficom: [Sjötrafiklagen2020 | Traficom](#)

Räddningsvästar: [Räddningsvästen hör till en båtförarens viktigaste utrustning | Traficom](#)

Sommaren 2020 trädde den nya sjötrafiklagen i kraft. I lagen har sammanfattats ca 40 olika lagar och författningar. Lagen förde med sig en del nya saker som också berör oss fritidsbåtförare. Ett av de viktigaste tilläggen är bestämmelserna om fartygets befälhavare. Befälhavarens ansvar och fartygets utrustning har också specificerats.

När vi närmare går in på lagtexten tycker vi många gånger att den är svårläst och svårbegriplig. Vi måste komma ihåg principen för hur en lagtext blir till. Meningen med lagen är att ge oss förhållningsregler om hur vi skall uppföra oss. Den skall också kunna tillämpas på alla möjliga situationer som kan uppstå. Därför är texten ofta tolkningsbar. Det är sedan juristernas uppgift att tillämpa lagen på de uppstådda situationerna. En annan viktig sak är, att den skall gälla också i framtiden, i sådana fall som vi kanske inte ens kan fantisera om idag..

Den nya sjötrafiklagen innehåller 135 paragrafer mot 28 i den gamla lagen. Det beror på, att den största delen av de ca 40 olika lagar och författningar som berör sjötrafiken har samlats under samma rubrik. Vi behöver alltså inte bläddra igenom tiotals olika lagar för att förstå helheten.

Vilken är målsättningen med den nya sjötrafiklagen?

Syftet med reformen är att förbättra säkerheten inom sjötrafiken och främja ett ansvarsfullt båtliv samt möjliggöra en automatisering av sjötrafiken. Genom reformen förtydligas också de olika myndigheternas roller och uppgifter och förhållandet mellan sjötrafiklagen och sjölagen. Utgångspunkten är att sjötrafikreglerna gäller både handelssjöfarten och nöjestråfik medan bestämmelserna i sjölagen i främsta rummet gäller handelssjöfarten.

Eftersom det finns mycket detaljerade regler för sjötrafikanter också på det internationella planet utgår den nya lagen från de internationella regelverken. Därtill har speciellt avseende fästs vid de regler som berör kanaltrafiken, däribland trafiken på Saima kanal. De internationella sjövägsreglerna är högst på listan. Därefter kommer sjötrafiklagen som kompletterar de internationella reglerna.

Här skall vi nu gå igenom några detaljer som den nya lagen för med sig. Lagtexten börjar med några allmänna saker:

Tillämpningsområde (§1)

Lagen tillämpas på farkoster och användningen av dem inom finskt vattenområde. Med finskt vattenområde menas det område, som är fastställt i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten från 1956.

Definitioner (§3)

farkoster fartyg, forskaffningsmedel och färdmedel som har kontakt med vattnet och som är avsedda för färd på vatten

fritidsbåt varje farkost avsedd för sport- och fritidsändamål med en skrovlängd på minst 2,5 och högst 24 meter, oavsett typ och framdrivningssätt, dock inte vattenskoter,

nöjesfartyg varje fartyg avsett för sport- och fritidsändamål vars skrovlängd är över 24 meter, mätt enligt tillämpliga harmoniserade standarder, och vars bruttodräktighet är under 500,

vattenskoter en farkost avsedd för sport eller fritidsverksamhet, vars längd understiger 4 meter med en motor med ett vattenjetaggregat som främsta drivkälla och som konstruerats för att framföras av en eller flera personer som sitter, står eller står på knä på farkosten,

trång farled alla farleder längs Finlands kust och i de inre farvattnen med undantag av de farleder och farledsavsnitt som finns i öppna och djupa fjärdar,

Den gamla tolkningen av en trång farled var, att alla utmärkta farleder är trånga farleder. Nu finns det ett undantag i den nya lagen. Detta skall dock tolkas så, att alla farleder är trånga sett ur ett handelsfartygs synvinkel. För en nöjesbåt kan man kanske säga, att t.ex. Skiftet eller Erstan inte är en trång farled. Det är storleken på farkosten som inverkar på tolkningen. Ju större farkost desto svårare är det att manövrera i farleden.

ankring, förtöjning av en farkost vid boj eller påle eller med ankare vid botten eller i land utan att farkosten ligger vid kaj.

Här är tolkningen en aning besvärlig pga. det otydliga språket. Jag vill tolka den så, att när båten ligger på svaj så är den för ankar. Det betyder också, att ankarljuset skall vara tänd under natten och den svarta "bollen" hissad på dagen.

Allmänna skyldigheter för dem som använder en farkost (§5)

Var och en som använder en farkost ska iaktta den omsorg och försiktighet som omständigheterna kräver och förfara så att han eller hon inte utan tvingande skäl försvårar eller stör andras färd på vatten och inte heller åstadkommer fara eller skada för andra eller fara eller avsevärda eller onödiga olägenheter eller störningar för naturen eller den övriga miljön, fisket, allmänt nyttjande av naturen för rekreation eller något annat allmänt eller enskilt intresse.

Den här paragrafen är viktig att förstå. Den ger inga direkta anvisningar om hur man skall bete sig i olika situationer. Det är här som uttrycket "gott sjömanskap" och "sunt bondförnuft" skall tillämpas. Det är alltså en attitydfråga. Man förorsakar inte svall i hamnområden, nära andras bryggor i smala sund osv. Man manövrerar så, att man inte skadar andras egendom genom att stöta mot förtöjda båtar osv. Man anpassar sin fart till de rådande förhållandena t.ex. i smala sund och i närheten av förtöjda båtar

Allmänna krav som befälhavare. (§6)

En farkost får framföras, styras eller manövreras endast av en person som med hänsyn till förhållandena innehar den ålder och besitter den förmåga och skicklighet som krävs för att han eller hon ska kunna manövrera farkosten. En motordriven farkost som ska registreras får styras eller manövreras endast av en person som har fyllt 15 år.

Hur tolkar vi detta? Lagen säger: *En farkost med motor, vars effekt enligt motortillverkarens uppgift är minst 15 kilowatt (=20 hk), samt en farkost med motor (ingen effekt anges) eller segel, vars skrovlängd enligt tillverkarens uppgift är minst 5,5 meter, ska registreras.*

Åldersgränsen 15 år gäller för motordrivna och registrerade fartyg. Alltså också för en segelbåt med en längd över 5,5 m som går för motor men inte för en segelbåt som går för segel!! En person under 15 år får alltså styra en 50 fots segelbåt under segel men inte när man kör för motor.

Befälhavare (§6)

I den nya sjötrafiklagen betonas befälhavarens ansvar. Befälhavaren ansvarar bland annat för farkostens gång, säkerhet och utrustning och för hur utrustningen används. Befälhavaren ansvarar också för att användningen av farkosten inte åstadkommer fara, olägenheter eller störningar för någon eller något, inklusive miljön.

Innan man åker ut till sjöss, ska man veta vem som har befälet på båten. Befälhavaren har ansvaret för allt som man gör på båten. Alla farkoster ska ha befälhavare, även roddbåtar.

Med befälhavare avses den person som de facto styr eller manövrerar farkosten. Om det är oklart vem som är befälhavare ligger befälhavaransvaret i sista hand hos den i trafik- och transportregistret antecknade ägaren till farkosten eller hos den innehavare av farkosten som de facto kan ha styrt eller manövrerat farkosten

Båtens befälhavare kan vara vem som helst som har tillräcklig ålder, förmåga och skicklighet för att framföra båten och en ansvarsfull inställning till båttrafik. Vi som har gått olika kurser har redan tidigare lärt oss, att varje farkost skall ha en befälhavare. I § 6 står det att befälhavaren är den som styr farkosten. Så behöver det inte vara. Hen är dock den som ansvarar för navigationen. I oklara fall antas den som är registrerad som båtens ägare eller innehavare vara befälhavare, om denne befinner sig ombord och har haft möjlighet att påverka båtens färd. Här har lagstiftaren tagit i beaktande, att det kommer att finnas fjärrkontrollerade fartyg i framtiden. Då kan befälhavaren (ägaren) befinna sig någon annanstans än ombord.

Vad ansvarar du för som befälhavare? (§7)

- Kontrollera väderutsikterna. Vid dåligt väder lönar det sig inte att åka ut på sjön, utan skjut upp avfärden till följande dag.
- Kontrollera att båten till alla delar är funktionsduglig och att den annars är i tryggt skick.
- Kontrollera utrustningens skick på en båt som är försedd med motor och på en över 5 meter lång segelbåt. Det ska finnas en godkänd flytväst av lämplig storlek för alla som är ombord. Dessutom ska båten ha ett öskar eller läns pump och beroende på båtens storlek en paddel, åror eller ankare med lina. På farkosten ska man också ha med sig en fungerande handbrandsläckare.
- Ta med dig båtens registreringsbevis och andra nödvändiga dokument.
- Om färden kräver ruttplanering ska du också ta med adekvata sjökort.

Här har tolkningen varit ganska brokig. Huvudsaken är, att man har sjökort över det område där man färdas. Behovet av ruttplanering uppstår, enligt Traficom, om färden tar över en timme eller då man färdas på okända vatten. Mellan raderna kan man kanske läsa, att om rutten är bekant så behövs ingen ruttplanering och då inte

heller uppdaterade sjökort. Problemet är, hur kan vi bevisa, att rutten är bekant? Traficom gick i början ut med direktivet, att alla sjökort skall vara uppdaterade och att elektroniska sjökort inte kan godkännas. Detta har t.o.m. lett till bötfällning. Sjökortet skall dock vara publicerat av den myndighet som ansvarar för publiceringen av sjökorten. De sjökort som finns i plottrarna är inte publicerade av en sådan myndighet fastän de baserar sig på deras material. Endast elektroniska sjökort som baserar sig på ENC material kan godkännas. Nu är frågan, räcker det med den senaste tryckta versionen eller skall vi följa med publikationen Meddelanden för sjöfarande och hela tiden uppdatera våra sjökort? Svaret är kanske det, att det räcker med den nyaste tryckta upplagan för oss fritidsbåtförare men handelssjöfarten skall ha uppdaterade sjökort.

- Ge andra som är ombord på båten råd om hur de kan agera säkert i båten. Åk ut med båt endast när du är nykter. Flytvästarna eller andra flytplagg ska vara påtagna eller lättillgängliga.
- Se till att båtfärden inte orsakar olägenheter eller störningar för andra människor eller miljön.
- Repetera reglerna för sjötrafiken.

Farkosters utrustning (§108)

Följande basutrustning ska finnas i en farkost som är försedd med motor och i en farkost med en längd över 5 meter som är försedd med segel:

- en godkänd räddningsväst, ett flytplagg eller en räddningsdräkt av lämplig storlek för varje ombordvarande (se länken i början av artikeln)
- en länsypump eller något annat redskap för tömning av farkosten
- åror eller paddel eller ett ankare med lina; redskapet ska vara lämpligt med tanke på farkostens storlek och egenskaper
- en årligen granskad handbrandsläckare, om farkosten har en förbränningsapparat, en inombordsmotor eller en utombordsmotor på mer än 25 kilowatt (=34 hk), förutom om det är fråga om en vattenskoter.
- Farkoster med en längd under 12 meter ska vara utrustade med en anordning med vilken man kan ge en stark ljudsignal t.ex. en visselpipa.
- Farkoster med en längd över 12 meter ska vara försedda med mistlur och farkoster med en längd över 20 meter därtill med en skeppsklocka.
- Farkoster ska vara utrustade med signalutrustning enligt kapitel D i sjövägsreglerna.

Utrustningen ska vara i funktionsdugligt skick och t.ex. de uppblåsbara räddningsvästarna ska vara servade enligt tillverkarens anvisningar.

Säker gång och fart (§12)

På farkost under gång ska utkik hållas med hjälp av syn och hörsel på behörigt sätt. Farkosten ska manövreras med iakttagande av gällande fartbegränsning och i rätt vald fart med tanke på omständigheterna för att undvika kollision och skada för miljön.

På en farkost under gång ska ständig utkik hållas med hjälp av syn och hörsel. De senaste åren har flera olyckor skett där man har kunnat konstatera, att orsaken har varit bristande utkik. Man sitter gärna och följer med färden via en plotterruta. Vi har dock en viktigare ruta att titta genom och det är vindrutan. På skepparkurserna har vi lärt oss, att om bäring-

en till ett annat fartyg inte ändras så är faran för sammanstötning stor. Vi har också elektroniska hjälpmedel, radar och AIS, för att kunna följa med trafiken omkring oss.

Möten med roddbåtar och under sju meter långa farkoster (§15)

Följande farkoster i allmänna farleder ska hålla undan för över 12 meter långa farkoster:

- En roddbåt och en med en sådan i fråga om storlek, fart eller annars jämförbar farkost.
- En motordriven farkost med en längd på mindre än 7 meter och en maximifart om högst sju knop.
- En segelbåt med en längd på mindre än sju meter som drivs med segelkraft.

Behörighetskrav för befälhavare på nöjesfartyg (§41)

Befälhavaren på ett nöjesfartyg (fritidsbåt över 24 meter) ska ha fyllt 18 år och ha ett internationellt förarbrev för fritidsbåt.

Villkor för erhållande av internationellt förarbrev för fritidsbåt hittas på Traficom's hemsida [Sjötrafiklagen2020 - behörigheter | Traficom](#)